

Stavros mjuka nypor

Tevepedagogen Stavros Louca är tillbaka på jobbet på Rinkebyskolan. De ömsesidiga förväntningarna är höga även utanför kameran: Han kräver att alla elever får minst VG och eleverna väntar sig att han finns till hands, även som rådgivare i personliga frågor.

Konceptet känns igen från teve: Stjärnpedagogen Stavros Louca står framför en niondeklass med högst blandad bakgrund och skriver ekvationer på whiteboarden. Men detta är inte klass 9A i SVT på måndagskvällar, det är klass 9D i den livslevande Rinkebyskolan. Och det är inte kaos utan knäpptyst.

Stavros Louca är matematikläraren från Rinkeby som blev rikskänd när dokumentärserien om klass 9A i Malmö visades för tre år sedan och som våren 2011 etablerar sig som Stavros med alla Sveriges lärare och tonårsföräldrar när en ny omgång *Klass 9A* sänds, nu från Örebro.

Medan serien går på teve är Stavros Louca tillbaka på 7-9-skolan i Rinkeby där han jobbat sedan 1999. Det är måndagsmorgon och han är stressad; i eftermiddag ska han till Oslo där han coachar nyexaminerade lärarstudenter i mattepedagogik - och han har glömt passet hemma.

Klass 9D lyfter ned de röda stolarna från bänkarna och Stavros Louca kränger av sig sin kavaj.

- Stäng av alla mobiler och alla musikgrejer. Ni behöver linjaler. Vi ska lösa ekvationssystem med tre ekvationer, det är något nytt för er.

- Nej, säger en kille, vi har gjort det i åttan.

Stavros Louca undervisar på scienceenheten, en elitsatsning inom matematik och naturkunskap där eleverna jobbar i högt tempo, i många fall på gymnasienivå. Enheten är framgångsrik, de senaste åren har exempelvis minst 80 procent av eleverna i nian fått MVG på nationella provet i matematik. Stavros Louca har också prisats många gånger; han fick Ingvar

Lindqvistpriset i matematik 2005, han fick tillsammans med teamet bakom *Klass 9A Kunskapspriset* 2008 och han fick Stockholms Nelson Mandela-pris 2009 för sina insatser för integration.

Nu står han vid katedern och delar ut fyra blad med handskrivna ekvationsuppgifter. En eftersläntrare glider in; Stavros Louca stoppar honom.

- Varför är du så sen? En gång till så sänker jag.

De första uppgifterna handlar om två elektriker och deras taxor. Det gäller att hitta brytpunkten, det antal timmar när det blir billigare att välja den ena än den andra. Stavros Louca skriver formeln $T(x) = 100x + 300$ där T är totalpriset och x är antalet timmar.

- Vad kostar det att anlita den här elektrikern en timme? frågar han en till synes sömnig kille med tofs på hjässan.

- 300.

- Vad sa du?

- 400.

- Jag börjar bli gammal, jag hör dåligt.

Stavros Louca klappar honom mjukt i nacken. Så går han igenom ytterligare en uppgift, nu med tre ekvationer i intensiv dialog med klassen:

- Vilken ska vi börja med? Ja, den första! Är ni med? Vad måste vi göra? Just det, eliminera! Vilken metod ska vi använda? Precis, additionsmetoden! Vad blir x ? Vad blir y ? Vad blir z ?

Hans blick börjar lysa, han tänker inte längre på passet som ligger hemma. Alla elever är påtagligt närvarande, deras blickar stiger och faller mellan whiteboarden och blocket.

Efter genomgången får eleverna arbeta med uppgifterna själva medan vi sätter oss i ett grupprum intill. Från korridoren hörs buller och tumult men från 9D hörs bara lågmält prat emellanåt.

Stavros Loucas elever är ovanliga. Svenska elever presterar allt sämre i matematik; idag under genomsnittet för jämförbara industriländer, visar den senaste Pisastudien. Matematik är också det stora problemämnet för många av eleverna i teveserien Klass 9A. Vad beror det på?

- De har inte sett att matte är ett så vackert ämne. För att lära sig till exempel sinus och cosinus måste man förstå de funktionernas betydelse för ljusets brytning i glasögon, då blir man motiverad och inspirerad.

Men jobbar inte alla lärare så idag? Med motivation och inspiration?

- Det tror jag inte, svarar Stavros Louca kort.

Han vill helst inte tala om andra lärare, han vill tala om eleverna.

- De knäcker koder till datorer och de lär mig något nytt om min mobil varje dag. Vad är det som gör det? Inspiration och motivation.

I teveserien uppfattas Stavros Louca som bestämd på gränsen till sträng. Kritiker av regeringens skolpolitik har menat att han är en av utbildningsminister Jan Björklunds frontsoldater. Man kan anta att de bland annat har sett honom hota med konsekvenser, som nyss sänkt betyg för sen ankomst.

- Man måste lära eleverna ett mönster inför arbetslivet. Vilken arbetsgivare accepterar förseningar eller en anställd som förstör för andra?

Elever som behöver hjälp måste få det tidigare än idag, menar Stavros Louca, och ibland tvingas att gå om en årskurs.

- Det är alldeles för ovanligt idag.

Höga krav på eleverna alltså. Men också på lärarna. Alla elever borde få lära sig något nytt på varje lektion.

- Eleverna har rätt att se fram emot det. Varför ska de annars komma till skolan?

Stavros Louca kräver tystnad och uppmärksamhet men elever som kommer för sent blir inte utestängda och de som vill

lyssna på musik får göra det när de sitter och räknar efter genomgången.

- Alla människor vill veta vad de ska göra och inte göra. Mina elever vet att de ska jobba, att de ska få minst VG i betyg och att det inte ska förekomma någon mobbning. De vill ha ramarna men de vill kunna röra sig, därför utvidgar jag ramarna när de tar ansvar.

Det är ett långsiktigt arbete, säger han; klass 9D var inte lätt att handskas med när de gick i sjuan. På sitt typiska sätt tar Stavros Louca till en liknelse:

- Det går förstås fortare att knyta skorna åt ett barn än att lära honom göra det själv. Men som lärare måste man ha det tålamodet och den långsiktigheten. Det kräver mycket förberedelser av mig. Att ta fram de här uppgifterna tar mer tid för mig än det tar för dem att lösa dem.

Vad behövs för att fler lärare ska kunna jobba så - mer förebyggande, med högre förväntningar och med större auktoritet? Stavros Louca vill se öppnare klassrum så att lärare kan lära mer av varandra, så som i *Klass 9A* där han själv och två andra lärare utifrån coachar sina kollegor på Mikaelsskolan i Örebro.

- Kamerorna tvingade fram en skärpning även hos mig, så att jag blev en skickligare rådgivare.

Både den som står i fokus och den som ger feedback lär sig alltså något om sig själv och sina arbetsmetoder.

Han vill också se fler lärare som har en utbildning över den nivå där de undervisar, allt för att kunna lotsa högpresterande elever vidare bortom den årskurs de går i. Då krävs den där statushöjningen av läraryrket som är ett ständigt återkommande tema i svensk skoldebatt.

- Vad är det viktigaste i våra liv? Barnen. Vilka umgås de med hela dagarna? Lärarna. Då måste vi utbilda lärarna på bästa möjliga sätt, så att de kan göra sitt allra bästa och stannar på sitt jobb.

Stavros Louca talar, som så många andra, om radikalt höjda löner. Och han vill avlasta lärarna mycket av det dagliga elevvårdsarbetet, som att kontakta föräldrar om ogiltig frånvaro.

Men långtifrån allt. Själv tar han sig ofta tid för promenader och pizza med elever som har det svårt. Så vilket är viktigast, kunskap eller välbefinnande? Måste elever må bra för att ta till sig kunskap eller kan kunskap vara en väg till välbefinnande? Stavros Louca tvekar inte:

- Jag värdesätter välmående först. Finländska elever är bland de bästa i världen på matte men de har ändå värst självmordstendenser.

Han berättar om en flicka som helt nyligen kom till honom: Stavros, vad är leukemi? Han förstod att hon var orolig för en närståendes skull, så han tog med henne på en promenad och berättade vad han visste om leukemi och om vilka behandlingsmetoder som finns. Det är sådant som lärare måste prioritera, säger han.

- Det är förebyggande, som när man går till tandhygienisten för att slippa gå till tandläkaren.

Stavros Louca sneglar på klockan. Passet. Han måste hem och hämta det för att kunna ge sig av till Oslo där en grupp unga lärare väntar på motsatsernas man, den stenhårda mjukiscoachen från den högpresterande problemförorten.

KATARINA BJÄRVALL

Fakta/Stavros Louca

Aktuell: Som lärarcoach i SVT-serien Klass 9A.

Gör: Undervisar i matematik och naturkunskap i årskurs 6-9 på Rinkebyskolan. Coachar lärare i Oslo. Föreläser.

Bor: I Vasastan.

Familj: Fru och tre barn av vilka två bor hemma.

Gillar: Fotboll.

Ogillar: Golf.

På lediga stunder: Simmar och umgås med familjen.

Läser: Matteböcker, fysikböcker och bibeln.

Lyssnar på: Grekisk musik.

Bästa minne från lärarjobbet: När sju svenska elever fick alla rätt i den internationella Kängurutävlingen i matematik med 4 miljoner deltagare 2005. Sex av de sju var hans egna elever.